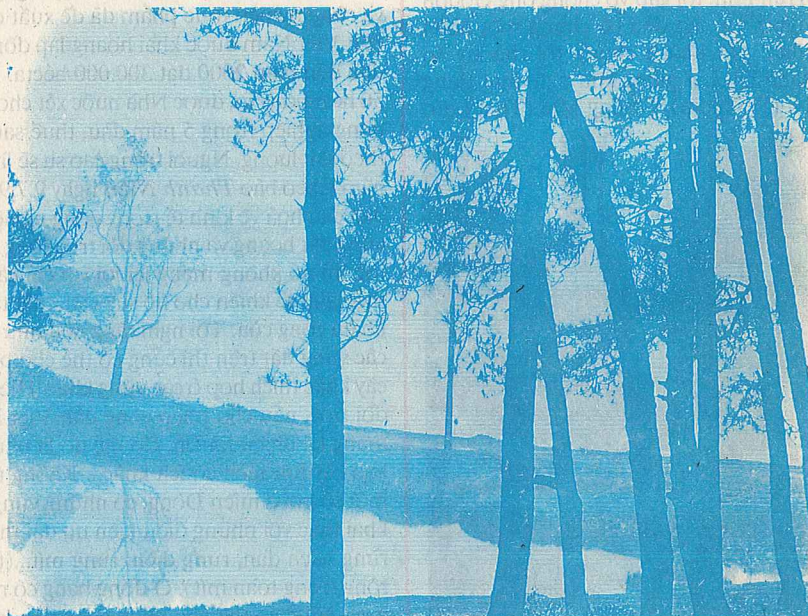

Có nhiều tên gọi khác nhau về Đà Lạt tùy theo thời gian và hoàn cảnh. Vào mùa hoa rộ nở thì người ta bảo Đà Lạt là xứ Anh Đào ; lúc đông tàn sắp bước sang năm mới - Thành phố của mùa xuân; khi những cặp tình nhân nhất là đôi nam nữ đang trong tuần trăng mật tìm về Đà Lạt để ngồi bên nhau ngắm trăng núi, mây ngàn, nghe thông reo thác đổ thì Đà Lạt trở nên Thành phố mộng mơ và vào những ngày không phải sớm mai mà cả suốt buổi mây cứ giăng che phủ cả bầu trời thì Đà Lạt được mệnh danh Thành phố sương mờ... Theo nhiều tài liệu dẫn chứng Đà Lạt đã trên 100 tuổi và là thành phố được khai sinh do một bác sĩ người Pháp A.Yersin, nó nằm ở phía nam Tây nguyên nhưng người ta vẫn gọi "Thành phố cao nguyên" vì Đà Lạt nằm ở độ cao 1500 mét so với mặt biển. Một số du khách đặt chân tới Đà Lạt đã phát biểu : " Là lòng thật, quý thật - một thành phố với khí hậu ôn đới mà lại nằm giữa quốc gia nhiệt đới ". Trung bình nhiệt độ ở Đà Lạt là 19°C, bốn mùa có rau trái, ba trăm thứ hoa thay nhau xuất hiện trong đó có tới hơn một trăm loài hoa nở suốt quanh năm, nổi bật nhất vẫn là phong lan. Phong lan có giá trị xuất khẩu cao, hằng năm mang về cho người trồng lợi tức không phải ít ỏi. Cứ mỗi độ xuân về, nhiều người ở khắp nơi tới Đà Lạt mua phong lan để làm cảnh hoặc chở về bày hàng bán tết. Về mùa khô có hoa mimosa - nhan đề một bản tình ca, đặc biệt những bông hồng có tên gọi của một nữ tài tử điện ảnh nổi tiếng thế giới : Brigitte Bardot, rồi đến hồng chàm Úc Đại Lợi, hồng nhung đại đoá màu đỏ sẫm. Bà con ta ở khắp nơi đều biết đến rau Đà Lạt. Những thứ được tiêu thụ nhiều và mỗi mùa mang về cho dân địa phương lợi tức cao như : khoai tây, súp lơ, bắp cải, đậu Hòa Lan, cải thảo ... Atisô vừa là thực phẩm, vừa là dược thảo dùng để chữa bệnh rất tốt. Cụ Đồng y sĩ Văn Đình, 70 tuổi, trước đây ở đường Nam Kỳ Khởi Nghĩa, Thành phố Đà Lạt bảo tôi : " Không phải tôi quảng cáo cho xứ sở này, mọi nơi ai mà không biết đến atisô Đà Lạt ". Cụ cho biết mấy người quen của cụ nhờ sản xuất và kinh doanh atisô mà bây giờ họ trở thành triệu phú... Cụ nói thêm : " Có cái lạ về phong thổ, atisô chỉ gần bó với đất đai Đà Lạt chở mang về nơi khác trồng thì tác dụng của nó kém hẳn đi ". Bác gái Hai Tầm trước đây từ miền Bắc vào lập nghiệp tại ấp Hà Đồng từ thời

MỘT THÀNH PHỐ

DU LỊCH VÀ PHÁT TRIỂN KINH TẾ

Phóng sự của QUỐC MỸ

Bảo Đại phân ranh Hoàng triều Cương thổ, bây giờ có cơ ngơi làm ăn lớn ở Sài Gòn, cho hai cậu con trai đi du học bên Tây từ năm xưa, cũng nhờ trồng cây bắp cải, súp lơ... Nói tới Đà Lạt dùng quen trái cây... ngoài khoai lang, chuối, dưa, hồng, đào, mận, mơ lại còn có : dầu tây, bơ, mít lài... được người nước ngoài rất ưa thích. Trong số những trái cây vừa kể nhiều thứ đóng thành hộp và chế thành rượu để xuất khẩu. Người ta còn gọi Đà Lạt là Thành phố của thông reo vì ở đây có tới trên 100 ngàn ha trồng loại cây này. Với mấy ngàn mét khối gỗ thông đã từng thu hoạch hằng năm là một nguồn lợi kinh tế lớn lao cho địa phương. Theo một nhân viên bảo tồn khu thiên nhiên ở đây thì "trong cây đẻ môi sinh, rừng thông Đà Lạt làm cho thành phố này được trong sạch, giữ cân bằng thời tiết và khí hậu". Đà Lạt thật là đa dạng, có thể nói vừa "bách thảo" lại vừa "bách thú" nữa. Cọp, gấu, báo, bò rừng... chẳng là thú quý là gì ? Nhiều

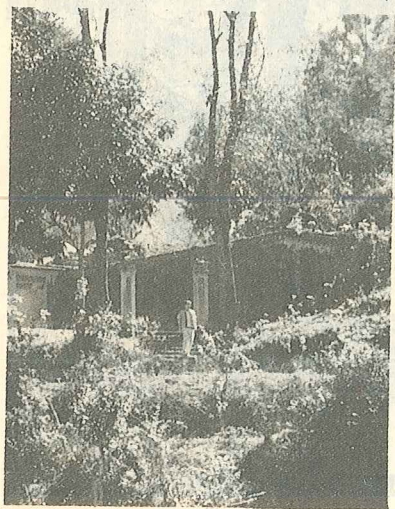
nhất phải kể đến nai. Nai họp thành đàn ở chân núi Lâm Viên. Đã có sự hạn chế và quy định về săn bắn chỗ trước kia một số người ở trong và ngoài địa phương trở nên giàu có nhờ "săn nai". Ngày nay ở Sài Gòn chúng ta được thưởng thức món ăn thịt rừng có bán tại các quầy ở đường Phạm Viết Chánh quận 1, một phần khá lớn được chở từ Đà Lạt về.

Di ngoạn cảnh Đà Lạt mà không đến tham quan những thác, hồ quả là thiếu sót. Hai hồ lớn: Đa Thiện, Xuân

Hương. Các hồ khác ở cách trung tâm thành phố không xa: Vạn Kiếp, Than Thở, Mè Linh. Những thác cao trên mười mét như Đa-Ta-La, Pren, Liên Khương, Guga, Thác Cam Ly chảy qua thành phố. Đẹp nhất và lớn nhất phải kể đến thác Ponggua cao 40 mét. Tôi cứ tưởng câu nói "Cuối ngựa xem hoa" chỉ là lời lẽ trào phúng, ai ngờ khi đến Đà Lạt câu nói đó trở nên "rất thật". Vài ba năm trước khi mùa hoa rộ nở muôn màu sắc ở hai bên ven đường mà cuối ngựa hoặc đi xe ngựa để xem hoa... Đà Lạt... ời còn gì thích thú cho bằng... Ở thành phố này vì địa hình đồi núi nên xe ngựa rất thuận tiện cho mọi người, nhất là du khách. Một số người nước ngoài đã sử dụng mã xa trên đường phố Đà Lạt để thưởng ngoạn danh lam thắng cảnh. Để đi tới những nơi như Đồi Thông Hai Mộ, Thung Lũng Tình Yêu, rừng Ai Ân, đập Suối Vàng... đường càng khắp khênh thì phương tiện giao thông như xe ngựa càng được khách

ngoại quốc chiếu cố. Lại càng thiếu sót hơn nữa nếu đi Đà Lạt mà quên đến thăm các chùa chiền trong đó có Linh Sơn Tự một ngôi chùa có tới năm mươi năm tuổi thọ, nằm trên đỉnh đồi thấp giữa một rừng thông xanh thắm với mái cong cổ kính kiến trúc theo kiểu Á Đông xa xưa. Vào lúc đêm hôm khuya khoắt, một cái chuông khổng lồ cao gần hai mét buồm tiếng ngân dội vang khắp thành phố cao nguyên tĩnh mịch này. Thật vậy, kể sao cho hết những nét đa dạng của một trung tâm du lịch không những chỉ của Việt Nam mà còn toàn vùng Đông Nam Á ấy.

Ở phòng Bưu phẩm số 14 đường Trần Phú, tôi gặp vợ chồng ông Godon người Úc, họ đều có chung một nhận định: Du khách chúng tôi thường so sánh Đà Lạt giống khu nghỉ mát Bang Ni (Philippin), Chiang Mai (Thái Lan)

và Sim La (Ấn Độ) nhưng khí hậu Đà Lạt có phần tốt hơn. Ông bà bảo: "Nếu thành phố này chỉnh trang hơn về đường sá, khách sạn, cải thiện giao thông và việc tiếp đón du khách thì có thể ví Đà Lạt như một địa phận đẹp của Thụy Sĩ..." Với phương tiện đi lại thuận lợi như hiện nay bằng đường bộ và hàng không, Đà Lạt chỉ cách Thành phố Hồ Chí Minh chưa đầy ba trăm km, du khách ngoại quốc, Việt kiều về thăm quê hương, đến đây ngoạn cảnh và nghỉ mát ngày một đông đảo là nguồn thu ngoại tệ đáng kể cho đất nước ta. Ngoài ra Đà Lạt còn là một vùng đất được thiên nhiên ưu đãi cho nghề trồng trọt, chúng ta tin rằng thành phố này sẽ còn phát triển mạnh... trong tương lai... tuy vậy các cấp chính quyền ở đây cần phải nỗ lực nhiều hơn nữa một khi muốn Đà Lạt trở thành một "Thiên đường du lịch".

QM

DIỄN ĐÀN

CHO PHÉP CÔNG DÂN KHAI HOANG

MỘT CHỦ TRƯỞNG ĐÚNG CẦN MỞ RỘNG

DÌNH NGUYỄN

Trung tuần tháng 6 vừa qua, tại hội nghị về chủ trương và kế hoạch phát triển cao su ở các khu vực khu 4 cũ, Tây Nguyên, duyên hải miền Trung, Bộ nông nghiệp và công nghiệp thực phẩm đã đề xuất chủ trương cho phép và khuyến khích công dân Việt Nam được khai hoang lập đồn điền cao su tại các khu vực nói trên, phấn đấu đến năm 2000 đạt 300.000 héc-ta. Mỗi người dân Việt Nam có thể trồng tới 50 héc-ta cao su, được Nhà nước xét cho vay vốn với lãi suất ưu đãi, được miễn thu nông nghiệp trong 5 năm đầu, thuế sau đó sẽ được đánh theo loại đất chứ không theo sản lượng. Người trồng cao su sẽ làm chủ vườn cao su của mình trong vòng 7 năm (theo báo *Thanh Niên* ngày 9.7.92). Theo tôi đây là một chủ trương thể hiện dân chủ hoá về kinh tế trong nông nghiệp mà lại ích nước lợi nhà. Nếu cứ để những vùng đất hoang và những đồi trọc rộng lớn thuộc sở hữu toàn dân không có chủ thể thì nó không mang lại lợi ích chi cả mà còn có hại bởi vì mưa lũ, nắng hạn và thời gian sẽ khiến cho nó suy kiệt, mất tác dụng, tới lúc muốn khai thác thì phải tốn nhiều công của. Tôi nghĩ rằng nếu như cho phép khai hoang lập đồn điền cao su ở các vùng đất trên thì cũng có thể cho phép khai hoang lập đồn điền trồng các loại cây khác thích hợp ở các vùng khác. Hiện đất nước ta có tới 13 triệu héc-ta đất đồi trọc, nếu cho phép công dân Việt Nam khai thác, lập đồn điền thì chắc chắn mang lại nhiều lợi ích. Có thể đó là những đồn điền trồng thông, bạch đàn và các loại cây lưu niên có ích khác... Không nói đâu xa, trên đường đi Vũng Tàu, hoặc một số nơi ở miền Đông, có những vùng đất trống, đồi trọc, nếu cho phép tư nhân khai thác với những điều kiện ưu đãi thì có nhiều khả năng nó sẽ trở thành những rừng bạch đàn, rừng điều, rừng mít... (trên đường đi Sông Bé có những vùng đất rộng trồng toàn mít). Ở đồng bằng có những vùng hoang hóa phen mận chỉ có lá mọc, cũng có thể cho phép công dân khai thác. Theo thiện ý ngay cả những diện tích còn lại ở vùng Đồng Tháp Mười, tứ giác Long Xuyên, bán đảo Cà Mau cũng có thể cho phép tư nhân khai thác hoặc hợp tác với nhà nước khai thác. Để sớm có nhiều đồn điền ở các vùng đất hoang hóa và trên các đồi trọc, đề nghị tạo điều kiện ưu tiên thuận lợi cho mọi tư nhân có khả năng về vốn và năng lực quản lý, biết cách làm giàu, đồng thời cho các tư nhân khác có sức, có kinh nghiệm làm nhưng thiếu vốn được vay vốn với lãi suất khuyến khích. Cũng xin đề nghị các chuyên gia về thú nhưỡng, về giống cây trồng tiếp tay với nhà nước, hướng dẫn tư nhân trồng các loại cây gì có lợi nhất thích hợp nhất với từng vùng đất khác nhau. Những nơi thuận lợi thì miễn thuế 5 năm đầu và làm chủ đồn điền trong 70 năm, nhưng những nơi khó khăn thì đề nghị thời hạn miễn thuế và làm chủ có thể kéo dài hơn. Đọc sách xưa ta thấy các Doanh điền sứ hoạt động có hiệu quả với những kinh nghiệm rất quý trong đó kinh nghiệm quan trọng nhất là khuyến khích, ưu đãi, đảm bảo lợi ích thỏa đáng cho những người hăng hái đi khai hoang, lập ấp, lập trại, lập đồn điền... Các hoạt động của Doanh điền sứ ở Ninh Bình, Nam Định, Thái Bình... ngày xưa, đã mau chóng biến những vùng đất ven biển chua phèn, khắc nghiệt hoặc những vùng trung du cằn cỗi thành những vùng kinh tế trù phú.

Rừng, biển, đất đai, đồi núi là của chung, nhưng phải có chính sách giao cho dân làm chủ cụ thể thì mới khai thác có hiệu quả được. Chỉ nói riêng về biển, nếu những hải sản đánh bắt được không thuộc của riêng người làm nghề chài lưới thì chẳng mong gì người ta dấn thân ra khơi đầy sóng gió và "biển bạc" chẳng thể mang lại những lợi ích to lớn được.

ĐN